

Vem älskar kommunstyrelsen?

SÖREN HOLMBERG

Rubrikens fråga är retorisk. Ingen kan väl älska kommunstyrelsen. Men om vi sänker kraven och talar om uppskattning istället för kärlek kanske det går bättre för kommunstyrelsen. I VästSOM-undersökningarna finns data som kan hjälpa oss att avgöra om så är fallet. Vi har frågat kommunmedborgarna i Göteborg med kranskommuner hur de bedömer "att kommunstyrelsen i Din kommun sköter sin uppgift".

Resultaten utgör ingen uppmuntrande läsning för de ledande kommunpolitikerna. Betyget "mycket bra" utdelades av endast en procent av de tillfrågade. "Ganska bra" var det inte heller många som sade, 20 procent i hela urvalet, 16 procent i Göteborg. De flesta svarade ett ljumt "varken bra eller dåligt" (47 procent), eller tyckte att kommunstyrelsen skött sig dåligt (32 procent i hela urvalet, 36 i Göteborg).

Kommunpolitikerna lär väl heller inte bli glada när de får reda på att de åtnjuter ett lägre förtroende än rikspolitiker. I Väst-SOM93 angav endast 21 procent av svarspersonerna att de hyste ett mycket eller ganska stort förtroende för rikspolitiker. "Kommunens politiker" fick ett ännu sämre resultat, 16 procent.

Tabell 1 Västsvenskar betygsätter sina kommunstyrelser

Fråga "Hur tycker Du att kommunstyrelsen i Din kommun sköter sin uppgift?"

	parti om kommunalval idag									samtliga	enbart Göteborg
	v	s	c	fp	m	kds	mp	nyd	övr		
mycket bra	2	1	0	0	2	0	0	0	2	1	1
ganska bra	10	16	31	23	30	30	5	8	9	20	16
varken eller	30	44	46	48	48	53	57	50	44	47	47
ganska dåligt	40	30	23	26	17	10	31	29	24	24	26
mycket dåligt	18	9	0	3	3	7	7	13	20	8	10
summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
antal personer	60	518	39	131	283	30	42	52	45	1516	867
andel bra-dålig	-46	-22	+8	-6	+12	+13	-33	-34	-33	-11	-
enbart Göteborg	-51	-35	+0	-10	+12	+15	-43	-41	-42	-	-19

Kommentar: Andelen svars personer som inte besvarade frågan om hur kommunstyrelsen skötte sin uppgift var 4 procent både i hela urvalet och i göteborgsdelen. Materialet kommer från Väst-SOM93, med data-insamling under perioden oktober-december 1993. Samtliga kommuner som ingick i Väst-SOM:s urval hade borgerlig majoritet eller övervikt 1993.

Självklart finns det en partipolitisk koppling när människor betygsätter kommunstyrelsen. Eftersom de borgerliga partierna (inklusive nyd) var i majoritet eller hade fler mandat än s+v i alla våra undersökta kommuner är det inte så underligt att väljare som sympatiserade med socialdemokraterna eller vänsterpartiet till en klart övervägande del var kritiska. Mer anmärkningsvärt är att den positiva uppskattningen var så sval bland borgerliga sympatisörer. Bland fp-anhängare fick t o m kommunstyrelsen mer kritik än beröm, speciellt i Göteborg.

Den partipolitiska kopplingen finns där men är alltså inte hundra procentig; ja den är inte ens speciellt stark. Uttryckt i statistiska termer är sambandet mellan undersökningspersonernas partisympatier och deras bedömningar av hur kommunstyrelsen sköter sig endast medelstarkt. Sambandsmättet eta, som kan variera mellan 0.00 (svagt) och 1.00 (starkt), uppvisar värden kring .25 i hela urvalet och kring .33 i Göte-

borg. Bedömningarna av kommunstyrelsens arbete är alltså något mer partipolitiserade i storstaden Göteborg än i kranskommunerna.

Men .33 är en modest siffra i sammanhanget. Motsvarande siffra från 1993 års Riks-SOM för sambandet mellan partisympati och bedömningen av hur regeringen sköter sitt arbete är .66. Utvärderingen av regeringens arbete är m a o klart mer kopplad till partipolitiska faktorer än bedömningen av kommunstyrelsen.

Men det är inte bara partipolitiska sympatier som är relativt svagt kopplade till bedömningen av hur kommunstyrelsen sköter sig. Det gäller politiska faktorer överhuvudtaget. Resultaten i tabell 2 visar inte bara det normativt förväntade, att människors åsikter i rikspolitiska frågor är förhållandevis svagt kopplade till bedömningar av kommunstyrelsen. De visar också att detsamma gäller för lokala frågor och kommunala serviceutvärderingar.

Sambanden mellan olika sakfrågeåsikter (lokala eller riks) och värderingen av kommunstyrelsens insatser liksom mellan olika konkreta servicebedömningar och värderingen av kommunstyrelsens arbete håller sig i de flesta fall kring eta-värden på cirka .20. Det enda exemplet på ett någorlunda starkt samband återfinns för en sammanfattande fråga om hur man bedömer att den kommunala servicen fungerar. Personer som tycker servicen fungerar bra tenderar att tycka att kommunstyrelsen sköter sitt arbete bra. Eta uppgår till .44 i hela urvalet och .41 i Göteborg.

Tabell 2 Sambandet mellan bedömningen av hur kommunstyrelsen sköter sin uppgift och olika åsikter i rikspolitiska och kommunala frågor. Data från Väst-SOM93

	hela VästSOM-urvalet	enbart Göteborg
<i>rikspolitiska frågor</i>		
för/mot svenskt EU-medlemskap	.18	.26
för/mot kärnkraft efter år 2010	.09	.14
för/mot minskad offentlig sektor	.18	.28
för/mot mer privat sjukvård	.18	.25
för/mot mer privat äldreomsorg	.20	.27
för/mot privatskolor	.24	.30
för/mot att privatisera kommunala affärsverk	.18	.25
för/mot vårdnadsbidrag	.21	.23
sänkt skatt vs kommunal service	.15	.19
för/mot förbudet att höja kommunalskatten	.15	.18
för/mot gemensam valdag	.07	.05
<i>kommunala frågor</i>		
för/mot stadsdelsnämnder i Göteborg	-	.13
för/mot biltullar vid infarterna till Göteborg	.08	.11
bedömning av kommunal service (snitt 16 områden)	.18	.18
sammanfattande bedömning av kommunal service	.44	.41
sammanfattande bedömning av kommunal ekonomi	.31	.26
<i>partisynpati</i>		
vilket parti tycker Du bäst om idag?	.24	.30
om det var val idag, vilket parti skulle Du rösta på i riksdagsvalet?	.26	.33
om det var val idag, vilket parti skulle Du rösta på i kommunfullmäktigevalet?	.25	.33

Kommentar: Resultaten visar sambandet mellan bedömningen av hur väl man anser kommunstyrelsen i den egna kommunen sköter sin uppgift och åsikter i en mängd rikspolitiska och kommunala frågor i Väst-SOM93. Sambandsmått är eta som kan variera mellan 0.00 (lågt) och 1.00 (högt).

Den relativt svaga kopplingen mellan människors politiska åsikter och bedömningen av kommunstyrelsen är väl egentligen inte förvånande. Samtliga större partier sitter ju med i kommunstyrelsen och har dessutom delat upp kommunalrådsposterna sig emellan. Någon parlamentarism med en klar ansvarsfördelning mellan styrande och opposition existerar inte i kommunalpolitiken. Det är inte lätt att utkräva ansvar eller sätta betyg när de flesta lokalpolitiker sitter i en mer eller mindre permanent samlingsregering i kommunstyrelsen. Det skulle vara lättare för kommunmedborgarna att älska (eller hata) kommunstyrelsen om inte de flesta ledande lokalpolitiker satt där och om de som satt där stod för en bestämd och utåt profilerad politik.

En levande kommunal demokrati och meningsfulla kommunala val kräver kommunal parlamentarism och en politisering av kommunstyrelsen och den lokala politiken.

